

Çөр ёсченен ىولталаке

Йылвар ёсе тиркемерө вәл

Юратнә ёс... Пурши ёсшән сунакан сыйншән уран пахарахх? Паллах сүк. Анчах юратнә ёсе тулма та, унта куллен чуна парса ёслеме та, сәнәләхсәне алла илсе хәвпа юнашар ёслекен сене вәхтәра хавхалантарма-пүләшма та җамәл мар. Айкинчен пәхсан ёс вәл е кү син телейлә тесе ун сине амсанса пәхма пулать. Анчах мән чухлә тимләхе тәрәшүләх тәрать-ха ҹак телей хыңчәнче? Кана вара куллен хәй пәрре сүлласа илнә ёсе юратса утакан кана аван пәлет. Хураве та унан пәрре: «Юратнә ёс вай-хал парать, малашлака пәхтарать, тәрәшүләх ёслеме хистет, сәнәләхсән шыраттара».

Иүккаси ял тәрәххәнчә суралса ўснә Юлия Николаевна Тимофеева, ялти нумай ача пекех, мән пәчәкән выльых-чәрләх тата кайәк-кәшән пәхса ашшә-амашне пулаша сүтәннә. Ҫүлсем иртнә май ҹак пулаша ёс юратавне ҹав-рәннә, специальность алла илме пуләшнә. Паян 38-меш ҹул «Ударник» сәнәвлә производство хүснәләхенче зоотехника ёслекен хастар хәрәрәм ҹакәншән пәртте кулянмас. Кулянма мар, куллен савәк туйәмпа ёсе вас-кать...

Вәхат утти хәвәрт каять ҹав. Акә 1971

ىулхи аван уйәхән 6-меш паян та Юлия Николаевна күсә умәнчә. Шкул пәтернә хәр танташсәм пек түрх ху-лана түхса каймарә. Ҫак күн вал Панклири сәт фермине дояркана ёсе вы-нарәп. Ирле-каçıла ёне фермине сәт сума утни – уншән ҹамрәләхри чи илемлә вәхтә. Анчах малашлака пәх-канскер пәлү ҹуләнчен та пәрәмнаст: ёсленә хүшәрах Вәрнарти ял хүснәләх

техникумне күсәмсәр майпа зоотехника вәрениме кәрет. Тивәслә пәлү илс-нек хәре осеменаторта ёслеме шанацә. Ку ёсе ответләх түйса пур-наслаканске 1986 ҹулта Панклири сәт фермине өртсе пыма хушацә. Кунта та Юлия Николаевна сәнәләхсәне алла илессинчен пәрәмнаст, ферма кол-лективне хүснәләхра малтисен ретне кәла-рат.

Выльых отрасләнчи сәнәләхсәмпеп туспәләх - 1996 ҹултанла хүснәләхри зоотехник-селекционер. Вәл ёсе йәркелесе пынипех хүснәләх 2000-2005 ҹулсесене пәр өнене пүснә вайтамран 6500 килограмм сәт сунә. Паян та кәтүрә ҹак-нашак сәт антаракан ёнесем сүк мар. Ку кана ҹителәкәр, фермәсөнчө 8 ҹин ытла килограмм сәт антаракан ёнесем та пур. Вәсәнен малалла атаплантарас-сине зоотехник-селекционер хәйән тивәсә тесе шутлат.

Хүснәләхри әратләх ёсне тивәслә шайра тытса пыракан хәрәрәмма нумажа пулмасьтаса республикара иртнә әратләх выльыхсене выставкинче «Чи лайах зоотехник-селекционер» ят пани Юлия Николаевна ёсне тивәслипе хак-лани пулать та ёнәт.

А. БЕЛОВ сән ўкерчәкә.

Обществалла выльых-чәрләх фермисем хәл умән

Хатәрленү ёсесем чарәнса ларман

Аван уйәхә вәгәләнсе пынә май ёсчене ҹанә тавәр-сах ҹитес хәл күнәсөнөн хат-әрленет. Малашлака пәхакан күн пек чух кашни вак-тәвек-көх тивәслипе ҳак парса хәл күнәсөнчи производство ни-кесне хывса хәварассишиән хыпкаланат.

Районти ял хүснәләх производство кооперативсәмпеп хресчен (фермер) хүснәләх-сөнчи выльых-чәрләх фер-мисене хәле хатәрләссипе ёсесем епле пынине тәрәслесси өррәмәш күн мар пырат. Ҫак тәрәспев-сөнчи паләрнә сүтмәнләхсә-не хәл сиввисемчен пәт-тәрәссеси – умра тәракан ҹывәх тәлләв.

– Специалистсем вәхтәра килсе асәрхаттарнине ыр-латләр кана. Ют ҹын күсне төл ҹыннан ҹыннан ҹывәх вәхтәрах пәттәресси – пирән паянхи тәлләв. Ӑна тума пирән майсем пур, ёслемегиле кана, – терә «Во-сток» хүснәләхан Мулкакас-синчи ёне тата сынса ферми-сөнчи пирәнне пәрле пулнә май хүснәләх ертүси М. Шишокин.

«Восток» хүснәләхра производство кәтартавсәмпеп иртнә ҹулхи ҹак вәхтәрнинчен кашт пәттәрләннән тата ҹав шайрах юлнә пулсан, кунта ёслекен-сөнчи тәлләв – малаллах. Ҫакна валии хүснәләх иртнә ҹу күнәсөнене ҹывәх вәхтәрах пәттәресси – умра тәракан ҹывәх тәлләв.

– Специалистсем вәхтәра

күнәсөнене ҹывәх вәхтәрах пәттәрләннән тата ҹав шайрах иртнә ҹу күнәсөнене ҹывәх вәхтәрах пәттәресси – пирән паянхи тәлләв. Ӑна тума пирән майсем пур, ёслемегиле кана, – терә «Во-сток» хүснәләхан Мулкакас-синчи ёне тата сынса ферми-сөнчи пирәнне пәрле пулнә май хүснәләх ертүси М. Шишокин.

«Восток» хүснәләхра производство кәтартавсәмпеп иртнә ҹулхи ҹак вәхтәрнинчен кашт пәттәрләннән тата ҹав шайрах юлнә пулсан, кунта ёслекен-сөнчи тәлләв – малаллах. Ҫакна валии хүснәләх иртнә ҹу күнәсөнене ҹывәх вәхтәрах пәттәресси – умра тәракан ҹывәх тәлләв.

– Специалистсем вәхтәра

ертүси Ю. Шишокин, тәп зоотехник Р. Гущкова, ферма заведующий Р. Блинова күтсө илчә. Ҳүснәләхе пулсан, ёс пәр өврәнта та масть. 349 ҹултра майракалла шултра выльых тәракан фер-мар (вәсәнчен 205-шә сүмәлли ёнесем) тирпәләх кана хүснәләхе. Выльых тәмалли пүләмсөнене юсанә, са-райсөнене шуратнә, дезинфек-цилене. Фермәран тисләкә вәхтәрах кәларса тәрассине, выльыхсөнене симәс атапта тивәстәрессине иркелене. Технология пәхәннине кура-кәтарту: хүснәләх паян ёне пүснә 12,1 килограмм сәт са-вать, майракалла шултра выльыхсөнене таләксерен 594 грамм, сынсасен 418 грамм їт хүснәләх.

Паянхи хүснәләхе ҹакәншән фермисене хәл күнәсөнене производство пәттәккепе пит хәретмелле пүләм тесе шутлаттаппәр. Рейд ушкәнне:

Т. АЛЕКСЕЕВА,
район администриләх
ял хүснәләх паян тәп спе-
циалист-эксперт;

И. МИХАЙЛОВА,
әратләх енәп ёслекен

«Чувашское» акционерләх
общества Муркаш район-
енчи зоотехник;

О. ВОРОБЬЕВА,
районта выльых чир-
семе көрешекен станци

пүсләхен суме;

А. БЕЛОВ,
райхасат сотрудник.

Ҫамрәксен ىولталаке

Хастар спортсменкән ёмечесем та пысак

(Веңч. Пүсл. 1-меш стр.).

Үнччен маларах, сентябрён 5-мешенчә, Пенза хүлинчө иртнә Рацсей Кубокенчө 1-меш ырыйн ышыннанчә. Ҫулла Рацсей чемпионатнәнчө сәнәтерүсө пулса тәрса, хысән Берлинта иртнә тәнчә чемпионатнән кайма путевка сөнене илтәм. Германиян тас-са ыйларччә, санталәкә шәрәх тәчә. Психолог тәләштәре та кашт ыйларчарах пүлч – չәршын ятне хүттәтеп вәт-хә. Үнта, шел пулин та, манән призлә пулар. Апла пулсан аталаңу

нашсем маншән яланах вырәнлә та хаклә темелле.

– Эссе Олимп резервәсен ҹилинчин-4-меш курса вәрәнәтән. Трени-роваскем мәнлә иркелене иртесе?

– Күнне икән хутчен тухатләр трениров-кәсендә. Пәрре – кәнтәрләччен, тепре – ҹаска тренировкәнә. Нагрузкәсендә мал-тахан паләртаппәр, паллах. Ҫак ёсе хамәр сине тәрса тәтәш туса пырсан ёс лайах результатасен пуласса шан-ма пулать.

– Ҳәмәтүсем хысән е финиш хыс-сәнәх эссе чи малтан тәвән килек шән-кәрваплатан пулә?

– Ҫаплах. Манән өррәмәш шәнкәрав – яланах анне патне. Хысән – пичче-сөнчи та хамән результатта пәлтәртәп, тренировсөн та (пур ҳәмәртәва та хәвән тәрәнсөмепе тухмасстан-чеке). Тәвәнсөн сәсисене илтән вара кәмәл татах хәпарать.

– Эссе юниоркәсендә ретәнчен тухни

пүррәмәш ҹул мар. Ҳалә сана хәвән-тан асләрхисимпеп, тәрлә тәрасса ҹинче ҳәмәтса пүньяроптаса оптый пүнья-ри тәрлә та парәнмәстән-ха вәсәнене. Тен санан талисман та пур?

– Ҫук, манән талисман та, темәнле һайласене пәхәннан та ҹук. Тәсләхрен, хәш-пәри ҳәмәтсүсем умән пәр-пәр япалана тәхаммас, пәр-пәр ёсе пур-нәләммас. Манән ҹакнашакал ыненү та ҹук. Анчах та ҹула тухас умән «прися-дем на дорожку» тәмәсәр тухмастә.

– Кү сезона аван вәсләрән тәмәл-

ле. Малаллахи плансем мәнләрех?

– Җашн салтаках генерал пулма ѡмәтләннет, тәсә. Эпә та пысак ын-нисене һумай ыйларччә. Анчах та ҹурна-кыннан ын-нисене һумай ыйларччә.

– Апла ын-нисене сунатпәр сана.

– Тавах.

Н. НИКОЛАЕВА калаңа.

нашсем маншән яланах вырәнлә та хаклә темелле.

Шамат күнхи рубрика

Саккун вәл пуриншән та пәрре

Паянхи рубрикана Мур-каш район прокурорен аслә пуләшаканә, 3-меш класлә юрист Вадим Юрьевич ЗАХАРОВ өртсе пыраты.

АЗС ыйтәвәп

Москакасси патәнчә тәвак-кан автозаправка станцијә вәлли ҹөр үйәрман тәсә. Анчах кунта строительство ёсесем саманләх та чар-рәммәс. Вәсем вәлли саккун ҹүк-ши?

Москакассинче пурәнәкансем.

Саккун вәл пурин вәлли та пур. Кү строительство обьектепе та тәрәслев ирт-тәмәр. Саккуна пәхәннине пәрлех јана пәсни та күс умне түхр.

«Чавашнефтепродукт» үсә акционерлә общество тәвакан сәнә АЗС вәлли ҹөрнән үйәрнә-ха ёнте, анчах јана тәвас ёсри 0,31 гектар ҹөр «ял хүснәләх пәттәрәшләсем» категорије кәрет. Унан хүси – хресчен (фермер) хүснәләх. КФХ ертүс өртәнә район администрации көләшесе күнти сәрсөнене 2006 ҹулхи апрелен 24-мешенчә 49 ҹуллах арендана илнә. «Чавашнефтепродукт» УАО хресчен (фермер) хүснәләхен ертүсепе малтапаса суту-илү көләшәвә тунә. Анчах ҹав вәхтәрах ҹөр участок кадастр учтene тәмән, јана «промышленно-спорт транспорт ҹөрсөм» категорије күсарман. Агла пулсан јана К. гражданин харәләхнә паман. Ҫавәнна та јана сутас-илес право та гражданиннән ҹүк. Ҫакна пәлсе тәрәсле «Чавашнефтепродукт» УАО тәрәслө документсем тата ятарлар ирек ҹүккән пәлсөх хәй тәллән ҹөрән пуләхлә сий-не күсарнә.

Ҫөр законодательствине пәсни тәләхсемпеп район прокуратури «Чавашнефтепродукт» УАО тата хресчен (фермер) хүснәләх тәләшшәп администривлә иеркене пәсни пирки ёсесем пыратч.

Монополипе көреше

Монополипе көрешмәлли саккун пур-ремеш күн мар ёслет. Унна киләшүлләп явап тытакансем пур-и?

И. СМЕЛОВА.

2008 ҹулхи июлэн 1-мешенчән «Конкуренции хүтәләсси ҹинчен» Федералла Саккун вәя кәчә. Унна киләшүлләп муниципалла пурләх предпринимательство субъектесене арендана параса аукцион тата конкурсы ирттерн